

Inhoud

Inleiding 9

1. De overspelige liefde

Io, het meisje dat een koe werd 13

Leda en de zwaan 19

Helena, de mooiste vrouw ter wereld 23

Aphrodite en de knappe sterveling Adonis 29

Koning David of de straf voor overspel 33

2. Liefde en verraad

De woordbreuk van Theseus 39

Het verraad van Clytia 43

Candaules en Gyges 47

Herakles, de sterkste man ter wereld 51

Het haar van Simson 57

De verstoting van Hagar 61

3. De wanhopige liefde

- Narkissos en het spiegelbeeld 67
- Daphne, de nimf die Apollo afwees 71
- De wanhoopsdaad van Pyramus en Thisbe 75
- Kalypso en de gedwongen scheiding 79
- De versmadede liefde van Dido 83

4. Liefde en wraak

- De belastende brief van Phaidra 91
- Apollo's wraak op Koronis 95
- Semele, de moeder van Dionysos 99
- De zussen Prokne en Philomena 103
- Kephalos en Prokris 107
- De tovenaars Medeia 111
- De moord op Agamemnon 119
- Stheneboia, de afgewezen vrouw 123
- Jozef en de vrouw van Potifar 127

5. De ultieme liefde

- Psyche en het monster 133
- Het offer van Alkestis 137
- De betreurde Eurydike 141
- Pygmalion 145
- Ceyx en Alcyone 149
- Penelopeia en de vrijers 153

6. Liefde en list

- Europa, het meisje naar wie
een continent werd genoemd 161
- De lichtvoetige Atalante 165
- De wagenren van Pelops 169
- Niet Rachel maar Lea 173
- De list van Tamar 177
- Judit en Holofernes 181

7. Meer lust dan liefde

- De belaging van de mooie Danaë 187
- De wellust van de Salmakis 191
- Pasiphaë en de stier 195
- De verkrachting van Lucretia 199
- De dood van Verginia 203
- Dina door haar broers gewroken 209
- De schanddaad van Amnon 213
- De kuisse Susanna 217

8. De incestueuze liefde

- Oidipous, speelbal der goden 223
- Thyestes: incest uit wraak 229
- Byblis en haar broer Kaunos 233
- Myrrha, de moeder van Adonis 237
- Lot en zijn dochters 241

Inleiding

LIEFDE IS ZO OUD als de mensheid en heeft van in het prille begin schrijvers geïnspireerd tot ontroerende en meeslepende verhalen waarin alle mogelijke aspecten van die liefde aan bod komen, fraaie en minder fraaie.

Nu eens is de liefde in die verhalen gelukkig, dan weer leidt ze tot de grootste ellende. Vaak ontstaat ze uit diepe, waarachtige gevoelens voor een ander, soms zijn er heel andere emoties aan de orde zoals jaloezie en wraak. In bepaalde gevallen worden jonge mensen tot een ongewild huwelijk verplicht, in andere is hun geliefde onbereikbaar omdat er factoren een rol spelen die ze niet zelf in de hand hebben en hen in het ongeluk storten.

Meestal gaan deze verhalen over een gewone liefde tussen een man en een vrouw, maar er zijn ook voorbeelden van relaties tussen stervelingen en goden, van incestueuze verhoudingen tussen vaders en dochters, moeders en zonen, broers en zussen, of van affaires tussen getrouwde mensen die overspel plegen, vaak met alle noodlottige gevolgen van dien.

Maar welke motivaties er ook aan de basis liggen van de verschillende liefdesverhoudingen, de verhalen tonen aan dat er weinig nieuws is onder de zon en dat de personages van toen gedreven werden door gevoelens die ons de dag van van-

daag niet vreemd zijn, ook al zijn de tijden en de gewoontes veranderd.

Daarom is het zo intrigerend om deze verhalen te lezen, temeer omdat ze door de eeuwen heen schilders, beeldhouwers, componisten, filmregisseurs... hebben geïnspireerd tot prachtige kunstwerken en ze op die manier een brug slaan tussen het heden en het verleden.

Sommige van deze verhalen zijn heel bekend, andere niet. Sommige zijn uit het collectieve geheugen verdwenen of slechts fragmentarisch overgeleverd. Vandaar het idee om vijftig van deze teksten te bundelen. Ze komen uit de Griekse mythologie, de Romeinse sagenwereld en de Bijbel, de drie belangrijkste pijlers waarop onze westerse cultuur is gebouwd.

Naar volledigheid werd daarbij niet gestreefd. De bedoeling van dit boek is om op een toegankelijke manier de belangrijkste en mooiste verhalen vanonder het stof te halen omdat het jammer zou zijn dat ze in de vergetelheid raken. Oudere lezers kunnen er hun geheugen mee opfrissen, jonge mensen maken er op deze manier kennis mee.

Van vele mythes bestaan verschillende versies. In dit boek werden doorgaans de bekendste gebruikt. De geraadpleegde schrijvers zijn: Homeros, Aischylos, Apollodorus, Herodotos, Euripides, Sophocles, Lucius Apuleius, Publius Vergilius Maro, Titus Livius, Hyginus en Publius Ovidius Naso.

1

**De
overspelige
liefde**

Io, het meisje dat een koe werd

ZEUS, DE OPPERGOD, WAS getrouwd met zijn zus Hera. Hij woonde met haar en tientallen familieleden in een schitterend paleis op de berg Olympos. Van daaruit bestuurde hij de aarde, handhaafde orde en recht en strafte boosdoeners. De eed, de gastvrijheid, de vriendschap en de waarzegkunst stonden onder zijn bijzondere bescherming.

Als heerser over de hemel controleerde Zeus ook het weer en kon hij het naar believen laten regenen, sneeuwen of hagelen. Wanneer hij woedend was, liet hij het donderen door met de *aegis*, zijn magische schild, te schudden en dan smeed hij zijn angstaanjagende bliksems doorheen de wolken.

Naast Zeus was Hera de koningin over hemel en aarde. Alle goden en godinnen hadden het grootste respect voor haar. Dat gold eveneens voor de mensen, want Hera beschermde het huwelijk en stond vrouwen bij tijdens de bevalling. Vooral echtbreuk werd streng door haar bestraft.

Daarom was het zo pijnlijk dat ze zelf vaak het slachtoffer werd van overspel, want Zeus had in de loop van hun huwelijk verschillende minnaressen: Europa, Leto, Semele, Callisto, Alkmene en vele andere. Hera werd dan telkens razend jaloers en achtervolgde de maîtresses van haar echtgenoot met een niet-aflatende woede.

Zo werd bijvoorbeeld Callisto, de dochter van de koning van Arcadië, door de oppergodin uit wraak in een berin veranderd. Na haar dood plaatste Zeus haar als troost aan de sterrenhemel. Callisto werd de Grote Beer en Arcas, haar zoon met Zeus, werd de Kleine Beer. En nog was Hera's woede niet bekoeld. Ze vroeg de watergodin Tethys om hulp. Die vervloekte de beide sterrenbeelden om voor eeuwig rondjes te draaien aan de hemel zonder ooit onder de horizon te verdwijnen.

Het bekendste slachtoffer van Hera's jaloezie was Io, de mooie dochter van Inachos, stichter en koning van Argos. Het meisje, een priesteres van Hera, werd geplaagd door dromen waarin Zeus haar trachtte te verleiden. Ten einde raad vertelde Io haar dromen aan haar vader. Verontrust trok Inachos naar de orakels van Delphi en Dodoma die hem aanraadden om zijn dochter te laten toegeven aan de liefde van de oppergod, anders zou zijn hele nageslacht worden vernietigd.

In die omstandigheden werd Io de geliefde van Zeus. De oppergod verenigde zich met haar op de meest zachtzinnige wijze waarbij hij haar alleen maar streekte, wat niet verhinderde dat het meisje zwanger werd.

Om de relatie voor zijn vrouw te verbergen bedekte Zeus de aarde met een dikke laag wolken, maar net dat trok de aandacht van Hera. Ze kwam van de Olympos naar beneden en begon de wolken uit elkaar te drijven. Toen Zeus dat merkte, veranderde hij Io snel in een koe. Tegen zijn echtgenote beweerde hij dat hij het dier nooit eerder had gezien.

Hera rook echter onraad. Ze vroeg of ze de prachtige koe cadeau mocht hebben en Zeus had geen andere keus dan haar het dier te schenken, anders zou zijn vrouw beseffen dat hij iets te verbergen had.